

Vyjádření KHV k Monitorovací zprávě o průběhu skupiny grantových projektů „Grantové projekty excelence v základním výzkumu EXPRO“

Vyjádření Komise pro hodnocení výzkumných organizací a ukončených programů schválené na jejím 142. jednání dne 7. března 2022

Předkládaná zpráva je zpracována tři roky po zahájení programu, což v podstatě znemožňuje jakékoliv komplexnější hodnocení dopadů programu. I projekty zahájené v prvním roce programu podávaly první zprávu o vědeckých výsledcích teprve po ukončení třetího roku řešení. Zpráva tedy spíše představuje popisný přehled průběhu programu, jelikož žádný ze 74 projektů financovaných z programu dosud nebyl ukončen.

Zpráva v Úvodu definuje základní otázky, na které má odpovědět. Tyto otázky však nesměřují k alespoň předběžnému vyhodnocení dopadů programu, a z odpovědí nelze dovozovat, zda grantové schéma plní své cíle. Jelikož jedním z primárních cílů programu je překonat bariéry, které snižují úspěch návrhů grantových projektů ERC, monitorovací zpráva by mohla uvést, zda již někteří řešitelé nebo členové řešitelských týmů nějaký typ ERC grantů v dosavadním průběhu řešení projektů podali. To, že ve skupině řešitelů EXPRO je 11 držitelů ERC grantů je sice informace, která potvrzuje, že o projekty EXPRO usilují dle očekávání zejména špičkoví vědci, ale neříká to nic o samotných cílech programu.

V analýzách uvedených v Kapitole 3 by také bylo vhodné uvést počty/podíly mezioborových grantů (podaných k posouzení dvěma hodnotícím panelům), což by odráželo míru multidisciplinarity programu. Od Kapitoly 5 dále zpráva nabízí popis výstupů z podpořených projektů, které porovnává s výstupy standardních grantů a s průměrnými výstupy v daném oboru v ČR. Z takového srovnání nelze dovozovat, že by grantové schéma plnilo své cíle. Vzhledem k absenci smysluplné srovnávací (kontrolní) skupiny takové srovnání neodpovídá na otázky ohledně naplnění cílů programu.

Některé z analýz uvedených v Kapitole 5 jsou zavádějící, jelikož například analýza nejcitovanějších výstupů rozhodně neodráží citace výsledků dosažených v rámci řešení projektu. Review publikované v roce 2019 u projektu zahájeného v roce 2019 neříká o kvalitě výsledků projektu zcela nic, a totéž platí pro další review článku uvedené v Tab. 5.5. a 5.6. Rovněž u Open Access analýzy je žádoucí dodat i informaci o skladbě nakladatelství/vydavatelství těchto OA výstupů, a o kvalitě OA časopisů (podíl těch, které jsou zařazeny do D1/Q1 daného oboru). Pouhá informace o podílu výstupů projektů publikovaných v OA režimu neříká nic o kvalitě těchto výstupů.

I když v průběhu posledních dvou let byl kontakt se zahraničím díky covidové epidemii problematický, bylo by žádoucí monitorovat, zda zahraniční vědci, kterým byl grant udělen (17 projektů dle informace na str. 33), skutečně působí v ČR, skutečně přesídlili do ČR, používají domácí instituce jako své hlavní afiliace, a neponechali si své hlavní mateřské pracoviště (definitivu, plnou profesuru) mimo ČR. Vhodný analytický údaj by také bylo oborové pokrytí grantů získaných vědci ze zahraničí.

V zprávě nejsou diskutovány kroky podnikané poskytovatelem, které by v budoucnosti umožnily vyhodnotit (kauzální) dopady grantů EXPRO (sběr dat, svolení k využití údajů o neúspěšných uchazečích atp.), chybí v ní také diskuse k otázce, jakým způsobem toto grantové schéma pomáhá k zisku ERC grantů, případně jak GAČR plánuje hodnotit dopad

na rozvoj doktorandů/postdoků, což nelze zjistit pouhým vykázáním počtu podpořených doktorandů a postdoků.

KHV doporučuje monitorovací zprávu přijmout a doporučuje do další zprávy, která bude vyhodnocovat dopady programu EXPRO, zahrnout analýzy a informace uvedené výše.